

Türkiye - Romanya arasında 2 şubat 1943 tarihinde imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmalarıyla merbutlarının tasdiki hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/20)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/672

2 . III . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile Romanya arasında 2 şubatı 1943 tarihinde Ankara'da akit ve imza edilmiş olan Ticaret ve Tediye Anlaşmalarıyla merbutlarının tasdiki hakkında Hariciye vekillîğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 18 . II . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesi ve ilişkileriyle birlikte sunulmuştur.

3970 sayılı kanunun verdiği salâhiyete istinaden bahsi geçen Anlaşmaların İera Vekilleri Heyetince muvakkaten mer'iyete konulduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler lâiyhası

Romanya ile bundan evvel akdedilmiş bulunan Ticaret ve Tediye Anlaşmaları İki Taraf mallarının umumî bir kliring gerçevesi içinde mübadelesini istihdaf eylemekte ve yalnız Romanya'dan gelecek petrol mahsulleri ile buna mukabil vereceğimiz pamuk, bakır, tiftik, palamut ve sair gibi maddeler hususi bir rejime tabi tutulmakta idi.

Petrol mahsullerine mukabil verilecek muayyen maddeler kısmında, bu muamelelerin nevama bir hususi takas mahiyetini göstermesi itibariyle, mübadeleler hemen hemen mütevasin bir şekilde cereyan etmiş olmakla beraber kliring kısmında Romanların Türk mallarına karşı fazla inhimak göstermeleri ve mukabilinde Roman mallarının fiyatlarının yüksek olması dolayısıyla icabı kadar mal alamamaklığımız sebebiyle aleyhimizde bir fark görülmekte idi.

Yeni Anlaşma ile mübadelelerin heyeti umumiyesi takas esasına bağlanmak suretiyle arada bir muvazenesizliğin tahassül eylemesinin önüne geçilmiş, ancak iki kısma ayrılmasındaki sebep ve zaruretlerin baki bulunduğu da gözönüne alınarak, eski Anlaşmada olduğu gibi, petrol mahsullerinin aynı iktisadi değeri haiz muayyen mallarımızla mübadelesi ve bunlardan gayri malların da Tarafeynin ve iktisadi şartların icaplarına göre takas mevzuu yapılması muvafık görülmüştür. Bu suretle mübadele edilecek emtiaya mütâallik tediye serbest dövizlerle yapılacaktır. Ancak muayyen kıymette ithal olunacak herhangi bir mal yine muayyen kıymette ihraç edilecek bir malla takas edileceği için serbest döviz burada yalnız bir tediye vasıtası rolünü oynayacak ve herhangi bir kaybımız bahis mevzuu olmayacaktır. Esasen İki Taraf tacirlerine yapılacak mütekebil tediyelelerin iki memleketin her birinin millî parasıyla icra edileceği de Anlaşmada ayrıca tasrih edilmiş bulunmaktadır.

Esasları yukarıda arz ve teğrih kılınan bu Anlaşma günün şartlarına ve memleketimizin menfaatlerine uygun olduğundan kabul ve tasdiki Büyük Millet Meclisinin Yüksek tasviibine arz olunur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/20

Karar No. 6.

26 . III . 1943

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Romanya arasında 2 şubat 1943 tarihinde Ankara'da akit ve imza edilmiş olan Ticaret ve Tediye Anlaşmalarıyla merbutlarının tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 18 . II . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılarak Başvekâletinin 2 . III . 1943 tarih ve 6/672 sayılı tezkeresiyle Yüksek makamınıza sunulan kanun lâ-yihası Encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekâleti mümessilinin huzuriyle müzakerel olundu.

Memleketimiz menfaatlerine uygun görülen kanun lâ-yihası encümenimizce de tasvip edilmiş

ve havalesi mucibince İktisat encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Hariciye En. Reisi	M. M.	Kâtip
Konya	Tokad	Ağrı
M. Göker	N. Poroy	
Çoruh	Elâzığ	Erzurum
A. Us	F. Aykaç	P. Demirhan
Gümüşane	Gümüşane	İstanbul
E. Tör	C. Selek	A. Ş. Esmer
İzmir	Kocaeli	Manisa
H. Menteşe	İ. S. Yiğit	H. Bayur
Samsun		Seyhan
F. Engin		N. Eldeniz

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat encümeni

Esas No. 1/20

Karar No. 6

6 . IV . 1943

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Romanya arasında 2 şubat 1943 tarihinde Ankara'da akit ve imza edilmiş olan Ticaret ve Tediye Anlaşmasıyla merbutlarının tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 18 . II . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâ-yihası, Başvekâletün 2 . III . 1943 tarih ve 6/672 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulmuş ve Hariciye encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize tevdi buyurulmuş olmakla, Hariciye ve Ticaret vekâletleri mümessillerinin de huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Anlaşma, Romanya'dan alacağımız petrol müstaklarının miktarını ve bunlara mukabil ihraç edeceğimiz malların nevelerini ve mühim olanların fiyatlarını tesbit eylemiş, bunların haricinde ithal ve ihraç olunacak malların fiyat

ve nevelerini zikretmeyerek iki memleket tüccarları için geniş bir faaliyet sahası bırakmıştır.

Bu Anlaşma, müddeti hitam bulan evvelki Anlaşmalardaki kliring sistemini terk ile bunun yerine hususi takas usulünü ikame etmiş olup, bu sayede bir tarafın lehine ve diğerinin aleyhine bir blokajın husulüne meydan kalmıyacak ve Türk parasıyla Ley arasındaki nispet de umumî arz ve talep icaplarına göre taayyün etmiş olacaktır.

Bu esaslar dairesinde yapılmış olan anlaşmanın diğer hükümleri hakkında alâkadar vekâletler mümessilleri tarafından verilen izahattan sonra, Encümenimiz tarafından yapılan tetkik ve müzakere sonunda bu hükümlerin, bu günkü icaplara uygun ve memleket menfaatle-

rini korur mahiyette olduğu görülmüş ve Hükümetçe tanzim edilmiş olan lâyihaın kabulüne karar verilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisat En. Reisi	Bu M. M.	Kâtip
Trabzon	Ankara	Ankara
E. Karadeniz	H. O. Bekata	H. O. Bekata
Ankara	Eskişehir	Gaziantep
M. Kayaoğlu	E. Sazak	Ş. Özdemir
	İmzada bulunmadı.	

Giresun	İçel	İçel
N. Osten	Dr. M. Berker	Ş. Türsan
İstanbul	İzmir	Kırşehir
C. E. Arseven	B. Arıman	Ş. Torgut
Kırşehir	Konya	Kütahya
F. Çobanoğlu	K. Okay	S. Kutman
		İmzada bulunmadı.
Manisa	Niğde	Ordu
Dr. H. Sarhan	Dr. R. F. Talay	Ş. Akyazı
Trabzon	Urfa	Zonguldak
T. Güksel	H. S. Çoşar	Ş. Tansun

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Romanya arasında 2 şubat 1943 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Türkiye ile Romanya arasında 2 şubat 1943 tarihinde Ankara'da akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşmasıyle merbutları kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur. 18 . II . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	H. Menemencioğlu	A. R. Artunkal

Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
R. Peker	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	Sırrı Day
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
F. Engin		Dr. B. Uz

TÜRKİYE İLE ROMANYA ARASINDA TİCARET VE TEDİYE ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Kırallığı Hükümeti, iki memleket arasındaki ticari mübadeleleri inkişaf ettirmek ve tediyeleri kolaylaştırmak arzusuyla aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

İşbu Anlaşmaya merbut A listesinde sayılan Türk menşeli mallarla Romen menşeli mallar, işbu Anlaşmanın mer'iyeti müddetince, iki memleketin salâhiyetli makamları tarafından daha önceden tasvip olunacak mukavelelere göre aralarında mübadele olunacaktır.

İşbu malların satışı mecburi olmak üzere Fob (veya satıcı memleket hududu franko) olarak icra edilecektir.

Madde — 2

1. — Yukarıdaki 1 ne maddede bahis mevzuu olan A listesinde derpiş edilenlerden gayri malların Türkiye ile Romanya arasında mübadeleleri, iki memlekette mer'i ithalât ve ihracat umumî rejimlerine tevfikân «karşılıklı muameleler» yoluyla icra olunacaktır.

İşbu Anlaşmadaki «karşılıklı muameleler» tâbirinden mukabilinde müsavi kıymette diğer mallar ithal ve ihraçı mecburiyetini tazammun eden bir mal ithal ve ihraçı amelîyesi anlaşılacaktır.

2. — «Karşılıklı muameleler» iki memleketin salâhiyetli makamlarının daha önceden istihsal edilecek tasviplerine tabi olacaktır.

Türk ve Romen makamları bu tasvipnameleri bilâhara tâyin edecekleri kendi vasıtaları ile birbirlerine bildireceklerdir.

Yukarıda adı geçen makamların kararları, diğer Taraf canibinden kendilerinden tasvip talebi vâkı olduğu tarihten itibaren âzami yirmi günlük bir müddet zarfında tebliğ olunacaktır.

3. — «Karşılıklı muameleler» malın Fob (veya ihracatçı memleket hududu franko) kıymeti esasına göre cereyan edecektir.

İşbu «karşılıklı muameleler» gerçevesi dahilindeki mal satışı mecburi olmak üzere Fob (veya satıcı memleket hududu franko) olarak icra edilecektir.

4. — İki memleketin salâhiyetli makamları tarafından tasvip edilen her «karşılıklı muamele» ye bir sıra numarası verilecektir.

İşbu maddede bahis mevzuu edilen mallara mütaallik ihraç ve ithal müsaadelerinde Her İki Tarafın «karşılıklı muamele» sıra numarası zikrolunacaktır.

Madde — 3

İşbu Anlaşma mer'iyete girdikten sonra Her İki Taraftan sevkedilen mallara iki memleketin salâhiyetli makamlarınca verilmiş birer menşe şahadetnamesi terfîk olunacaktır.

Bedeli elli Türk lirasını veya başka bir para ile muadilini geçmiyen irsalât için menşe şahadetnamesi mecburi değildir.

Madde — 4.

Vazifesi bugünkü tarihte inzalanan Anlaşmanın tatbikiyetiyle münasebetli bileünle meselelerin tanzimi olmak üzere, her iki Hükümetin, bilâhara tâyin edecekleri münessillerinden mürekkep bir Türk - Romen Muhtelit Komisyon kurulacaktır.

Bu komisyon Türkiye ile Romanya arasındaki mübadelelerin haemini arttırmak için kendisine lüzumlu görülecek tedbirleri de keza teklîf edebilecektir.

İşbu komisyon lüzum hâsıl olacak her defasında mezkûr komisyondaki murahhasların Reisle-

rinden her hangi biri tarafından yapılacak talep tarihinden itibaren yirmi günlük bir müddet zarfında iqtima edecektir.

Madde — 5.

1) Romanya menşeli malların bedeli Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası tarafından, Romanya Millî bankasının seçeceği serbest döviz ile, tesviye olunacaktır.

2) Türk menşeli malların bedeli Romanya Millî bankası tarafından, Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının seçeceği serbest döviz ile tesviye olunacaktır.

3) Tediye akçası olarak seçilen paradan gayri bir para ile tanzim edilen alacaklar Züriç piyasasının bilinen en son rayicine göre mezkûr tediye akçasına tahvil olunacaktır.

Madde — 6.

Türk ihracat ve ithalâatları ve Romen ihracat ve ithalâatları, yukarıdaki 5 nci madde bahis mevzuu edilen dövizlerin mukabilini, ihraç bankasından her biri tarafından tatbik edilmiş ve tesviye gününde cari olan resmi rayice göre, müteakiben Türk lirası ve Ley olarak alacak ödöyeceklerdir.

Madde — 7.

İki Hükümetin her biri iki memleket arasındaki Ticari mübadelelerin işbu Anlaşmaya göre tahakkukunu ve bedellerinin tesviyesini temin için kendisine taallük eden lüzumlu tedbirler alacaktır.

Madde — 8.

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Romanya Millî bankası işbu Anlaşmanın tediye ait hükümlerinin muntazaman işlemlerini temin için muktazi teknik usuller hakkında anlaşacaklardır.

Madde — 9.

Şurası tasrih olunurki işbu Anlaşmanın ticari mübadelelere müteallik hükümleri ancak iki memlekettten biri menşeli olup ithalâta müteferri vergi ve resimleri ödenerek diğer memleketin bilfiil dahilî istihlâkünde kullanılmak üzere ithal edilen veya edilecek olan mallara aittir.

İşbu Anlaşmanın hükümleri transit ticaretine tatbik olunmaz.

Madde — 10.

Bu Anlaşmanın mer'iyet müddeti dahilinde, iki memleketin salâhiyetli makamları tarafından tasvip olunmuş ve Anlaşmanın inkızası tarihinde ikmal edilmemiş bulunan (A) listesinde münder malların mübadelesine ait mukavelelerle karşılıklı muameleler işbu Anlaşma hükümlerine tevfiği tasfiye olunacaktır.

Madde — 11.

9 sentsim 1939 tarihinde imzalanmış olan Türk - Romen Modus Vivendisi işbu Anlaşma müddetine mer'iyette kalmakta devam edecektir.

İşbu Anlaşma 15 şubat 1943 tarihinde meri'yete girecek ve o tarihten itibaren bir sene müddeti için olacaktır.

Ankara'da 2 şubat 1943 tarihinde Fransızca iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Türkiye Hükümeti namına
Feridun Erkin

Romanya Hükümeti namına
Ion Christu

A - Listesi

Romen malları

urizm benzini 60 oct.	20.000	ton
ontrol lampan	10.000	»
az - oil	14.000	»
di madenî yağlar	9.000	»

Türk malları

Pamuk
Bakır
Palamut hulfası
Tiftik
Palamut
Zeytinyağı
Kreozot
Balıkyığı
İhraç Türkiye tarafından tasvip olunmak şartıyla Romanya tarafından istenilecek olan diğer mallar.